

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу кандидата наук з фізичного виховання та спорту, доцента Дереди Тетяни Григорівни **"Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання"**, подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти»

Актуальність теми. Здоров'я нації є головним критерієм ефективності всіх сфер діяльності суспільства, вагомим соціально-економічним чинником розвитку держави та показником її цивілізованості. Здорове молоде покоління - це запорука стабільного розвитку країни, один із чинників її позитивного міжнародного іміджу.

Водночас трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, крім позитивних зрушень, позначаються й негативними явищами в життєдіяльності людей – зниженням тривалості та якості життя, зростанням кількості неінфекційних хронічних захворювань, втратою орієнтирів на здоровий спосіб життя, байдужістю дітей, молоді та дорослих до власного здоров'я та фізичної культури, скороченням рухової активності. Особливою загрозою для майбутнього країни є сучасний стан здоров'я дітей та молоді. Тому, професійна підготовка фахівців фізичного виховання набуває сьогодні особливого значення, оскільки впливає на фізичне оновлення і розвиток суспільства. Вимоги до компетентності фахівців фізичного виховання зумовлюють необхідність розглядати професійну підготовку як цілісний неперервний процес, що передбачає не тільки навчання у вищих навчальних закладах, а й самоосвіту та подальше самовдосконалення, цілеспрямований рух до професійного й особистісного акме.

В умовах зростання конкурентності на сучасному ринку праці, професійна підготовка фахівців фізичного виховання повинна спрямовуватися на формування, розвиток та реалізацію індивідуальних акме-

якостей, стимулювати та сприяти досягненню найвищого ступеня професійного та особистісного акме.

Визначена здобувачем недостатність теоретичного дослідження проблеми неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології та її практичного впровадження та ураховуючи соціальну значущість збереження і відновлення здоров'я української молоді, упровадження акмеологічного підходу до неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання підтверджує незаперечну актуальність дисертаційного дослідження та нагальну потребу у вирішенні важливої науково-прикладної проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до зведеного плану науково-дослідницької роботи Київського університету імені Бориса Грінченка «Філософські, освітологічні та методичні засади компетентісної особистісно-професійної багатoproфільної університетської освіти» (РК № 0110U006274) на 2011-2015 рр.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 13, від 17 грудня 2015 року) та узгоджена Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 32, від 26 січня 2016 року).

Науковий апарат дисертаційного дослідження Дерези Тетяни Григорівни виважений та відповідає вимогам до дисертаційних робіт. Дисертантом чітко визначені об'єкт і предмет дослідження, його мета і основні завдання, викладено методику дослідження. Така логіка викладу обґрунтована, послідовна, відповідає науковій проблемі дисертаційного дослідження та спрямована на її комплексне розв'язання.

Постановка завдань дослідження є конкретною, орієнтованою на різнобічний аналіз предмета дослідження, на заглиблення в суть основних його проблем, на можливість широких наукових узагальнень.

Вірогідність отриманих у роботі результатів забезпечена адекватністю методів дослідження, поставленим завданням, коректною статистичною обробкою одержаних даних, а також позитивним ефектом впровадження результатів роботи у практику.

Структура роботи не викликає заперечення. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел.

У вступі, згідно вимог, подається науковий апарат дослідження, формулюється наукова, теоретична і практична значущість дослідження, наводяться дані про його апробацію і впровадження.

Основні результати дослідження викладено в 53 публікаціях, з них: 2 монографії, 3 навчальні та навчально-методичні посібники, 1 навчальна програма дисципліни, 24 статті у наукових фахових виданнях, 5 статей у зарубіжних періодичних наукових фахових виданнях; 18 статей в інших журналах та збірниках матеріалів міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Оформлення автореферату відмічається ідентичністю, логікою та послідовністю викладу, відповідністю подання наукових результатів з положеннями дисертації.

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість роботи, особистий внесок здобувача, описано апробацію результатів досліджень та їх впровадження.

У першому розділі здійснено історико-педагогічний аналіз становлення та розвитку акмеології; охарактеризовано базові поняття дослідження; проаналізовано проблему професійної підготовки фахівців фізичного виховання у педагогічній теорії; подано концепцію дослідження неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології.

У розділі проаналізовано передумови виникнення акмеологічного знання: від філософії Давнього світу, Давнього Китаю, Індії, Античності,

Середньовіччя до філософії Відродження, Нового часу, Просвітництва й Німецької класичної філософії, філософії доби Київської Русі. Показано, що у науковий тезаурус поняття «акмеологія» було введено на початку ХХ ст.

На основі теоретичного аналізу науково-педагогічної, спеціальної літератури та інформаційних ресурсів мережі Інтернет дисертантка, на наш погляд, вдало представляє генезу становлення та розвитку акмеології, як галузі наукового знання, проводить аналіз основних категорій, понять й дефініцій дослідження. Проаналізовано базові поняття дослідження та класифіковано їх за трьома групами, а саме: поняття, що розкривають сутність та специфіку неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання («освіта», «вища освіта», «неперервна освіта», «професійна підготовка»); поняття, що стосуються професійної підготовки фахівців фізичного виховання («культура», «фізична культура», «фізичне виховання», «фізкультурна освіта», «система фізичного виховання»); поняття, що визначають акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання («акме», «Я-концепція», «акмеограма»).

У другому розділі дисертації ґрунтовно проаналізовано професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу; розкрито особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання у Сполучених Штатах Америки; розглянуто професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах СНД.

Аналіз професійної підготовки фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу показав, що в її основу покладено ідею максимального забезпечення високого рейтингу майбутнім фахівцям фізичного виховання на ринку праці, підвищення їхньої конкурентоспроможності. У європейській системі професійної підготовки придатність до професійної діяльності характеризує сукупність знань, умінь, навичок, володіння підходами для вирішення виробничої ситуації, а також здатність і бажання до неперервного удосконалення та професійного розвитку.

Аналіз професійної підготовки фахівців фізичного виховання у США засвідчив, що стандарти акредитації підготовки фахівців фізичного виховання та стандарти оцінки якості знань випускників враховують потреби американського ринку праці та сучасні тенденції в галузі освіти. Характерною рисою компетентного професіонала в галузі фізичного виховання і спорту є вміння самостійно створювати якісну шкільну навчальну програму з фізичного виховання відповідно до вимог й інтересів спільноти, шкільного округу, класу, групи дітей.

У третьому розділі розкрито сучасний стан неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання; обґрунтовано структуру акмеологічної компетентності фахівця фізичного виховання та критерії її сформованості; подано концепцію неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології; модель неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології.

Аналіз сучасного стану неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології в Україні підтвердив актуальність і доцільність дослідження обраної проблеми.

У процесі дослідження обґрунтовано структуру акмеологічної компетентності фахівця фізичного виховання, що містить такі компоненти: акме-мотиваційний, когнітивно-акмеологічний, акмеологічно-діяльнісний та акме-якості особистості. Визначено критерії сформованості акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний) та розкрито їх зміст.

Провідною концептуальною ідеєю неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології є положення про те, що в умовах глобалізованого світу, інтеграції та інформатизації сучасних систем освіти, неперервний професійний й особистісний розвиток, саморозвиток та самовдосконалення фахівця фізичного виховання відбувається упродовж життя й професійної діяльності, якщо його професійна підготовка буде

передбачати формування у нього мотивації й здатності до досягнення акме за рахунок реалізації ним своїх професійних та особистісних акме-якостей.

Дисертанткою розроблено модель неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології, у якій всі компоненти структуровано відповідно до етапності процесу професійної підготовки. Модель містить такі складові: цільову, теоретико-методологічну, змістово-процесуальну, критеріально-результативну

У четвертому розділі сформульовано принципи відбору змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології; розкрито зміст, форми і методи неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології, зокрема у процесі самостійної та науково-дослідної роботи студентів.

У процесі дослідження було зроблено висновок, що неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання на засадах акмеології може відбуватися із застосуванням традиційних та інноваційних форм організації навчального процесу.

Дослідження переконує, що самостійна робота фахівців фізичного виховання у процесі акмеологічно спрямованої неперервної професійної підготовки сприяє цілепокладанню щодо формування у них акмеологічної компетентності, зокрема акме-мотивації, розширенню та поглибленню знань щодо засобів, методів досягнення особистісного й професійного акме, вироблення уміння вчитися упродовж життя, розвитку акме-якостей особистості.

Показано, що важливого значення у процесі неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології набуває науково-дослідна робота студентів, яка розглядається як важлива складова неперервної професійної підготовки фахівців, вона спрямована на реалізацію набутих знань у спеціально створених педагогічних умовах задля досягнення професійного й особистісного акме у процесі постійного саморозвитку та самовдосконалення.

У п'ятому розділі дисертації подано етапи та методику проведення формувального експерименту; проаналізовано результати експериментальної роботи; обґрунтовано варіативні моделі неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології.

За допомогою доцільно дібраного змісту, комплексу форм й методів професійної підготовки студентів під час формувального експерименту було підтверджено позитивну динаміку сформованості акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання в експериментальних групах.

Вірогідність одержаних результатів дослідження забезпечено методологічною обґрунтованістю його вихідних позицій, використанням комплексу взаємопов'язаних методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; поєднанням кількісного й якісного аналізу отриманих результатів, їх математичною обробкою.

Позитивною рисою даного дослідження є його велике практичне значення. Розроблено навчально-методичне забезпечення щодо професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, до якого увійшли: 3 навчально-методичних посібника, 1 навчальна програма курсу «Акмеологія у фізичному вихованні».

Підкреслимо, що текст дисертаційного дослідження та автореферату оформлено згідно з вимогами до докторських дисертацій, а зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації.

Висновки дисертаційної роботи Дереди Т. Г. відображають результати аналізу і узагальнення літературних джерел, витікають із отриманих результатів досліджень і свідчать, що поставлені у роботі завдання сприяли розв'язанню важливої науково-прикладної проблеми.

Оцінюючи позитивно дисертацію Дереди Тетяни Григорівни, самостійність й завершеність у дослідженні обраної проблеми необхідно також висловити деякі зауваження й побажання:

1. На мою думку автору потрібно було б зазначити своє бачення відносно поняття «фізична освіта», який не є зовсім коректним та в більшості

випадків асоціюється з системою оволодіння в навчальних закладах знаннями з фізики (с. 58).

2. На мою думку в тексті аналізу професійної підготовки фахівців фізичного виховання за кордоном (розділ 2) бракує аналітично систематизованого цифрового та графічного відображення змісту і структури професійної підготовки, що ускладнює сприйняття дуже ґрунтовного і об'ємного матеріалу. Хоча весь матеріал представлено в додатках, його часткова презентація у тексті розділу потрібна.
3. У параграфі 3.4. на мою думку рис. 3.13 «Модель неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології» повинен бути представлена на початку параграфа після презентації складовій моделі. Це значно покращило б сприйняття опису моделі професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології (с. 231).
4. По тексту дисертації зустрічаються три різні назви навчального практичного предмету «Професійно фізкультурно-спортивне вдосконалення», «спортивно-педагогічне вдосконалення» і «педагогічне фізкультурно-спортивне вдосконалення». Всі вони мають одну сутність. Загально прийнятою назвою є «спортивно-педагогічне вдосконалення». Перша назва не є коректною термінологічно. Моє побажання у подальшій професійній діяльності привести ці назви до коректної.
5. В формулах 5.1, 5.3, не розшифровані складові змінні. У рисунках 5.3, 5.4, 5.6, 5.10, 5.11 нема одиниць вимірів.
6. На мою думку в процесі роботи над дисертацією для тестування і обробки результатів такого складного та об'ємного діагностичного інструментарію необхідно було б розробити комп'ютерну програму, яка значно прикрасила б дослідження і була б дуже важливим практичним доробком дисертаційного дослідження.
7. На мою думку результати факторного аналізу взаємозв'язків

показників компонентів акмеологічної компетентності необхідно було б представити у тексті параграф 5.2 таблично, там де і опис цих результатів.

8. У тексті дисертації зустрічаються поодинокі граматичні та стилістичні помилки.

Зазначені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації Дереди Тетяни Григорівни.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Виходячи з актуальності теми роботи, її наукової новизни, практичної значущості та обсягу наданого в дослідженні матеріалу, можна стверджувати, що дисертаційна робота Дереди Тетяни Григорівни за темою **«Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання»** є завершеною науковою працею, повною мірою відповідає вимогам п. п. 18, 19 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., зі змінами та доповненнями згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р. вимогам паспорту спеціальності 13.00.04, а її автор – Дереда Тетяна Григорівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри фізичної

культури і спорту

Запорізького національного університету

Р. В. Клопов

Підпис засвідчую